

Lausunto

23.02.2023

Asia: VN/32862/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi opioidiriippuvuuden vieroitus- ja korvaushoidosta opioidilääkkeillä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yhdyn osastopäällikkö, ylijohdaja Johanna Suurpään ja lainsäädäntöneuvos Veli-Pekka Hautamäen allekirjoittamaan oikeusministeriön lausuntoon, jossa todetaan seuraavaa:

”Vaikuttaisi siltä, että ehdotetun asetuksen säännökset annettaisiin laeissa olevien asetuksenantovaltuuksien puitteissa. Asetuksenantovaltuuksien osalta on niihin liittyvässä hallituksen esityksessä (HE 197/2022 vp s. 168) arvioitu, että ”Mainituissa asioissa on kyse terveydenhuoltoon kuuluvista sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan kuuluvista hoidon toteuttamiseen liittyvistä seikoista, joissa ei ole sellaista yhteiskunnallista merkittävyyttä, että ne tulisi käsitellä valtioneuvoston yleisistunnossa.”

Huomiota voidaan kuitenkin kiinnittää – yhteiskunnallisen merkittävyyden lisäksi – siihen, että ehdotetut säännökset näyttävät olevan yksilön elämään varsin merkittävästi vaikuttavia, kun niillä säänneltäisiin lääkehoidon edellytyksiä ja toteuttamista. Tästä näkökulmasta asetuksenantovaltuuttavissa laeissa sääntelyä vastaisuudessa tarkistettaessa olisi perusteltua arvioida, olisiko nyt ehdotettujen säännösten osalta kuitenkin asianmukaisempaa käyttää lakia alemmanasteisessa sääntelyssä valtioneuvoston asetusta ministeriön asetuksen sijaan. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että oikeuksien kannalta tärkeistä seikoista on ehdotettu säädettäväksi ministeriön eikä valtioneuvoston asetuksella. Tämä ei ole hyvin sopusoinnussa perustuslain 80 §:n 1 momentin sen lähtökohdan kanssa, jonka mukaan ministeriölle voidaan osoittaa asetuksenantovaltaa lähinnä teknisluonteisissa sekä yhteiskunnalliselta ja poliittiselta merkitykseltään vähäisehköissä asioissa (PeVL 33/2004 vp s. 6).”

On täysin kestäväntöntä jättää näin merkittävä ja poliittisesti kiistanalainen sääntelyn aihe säädettäväksi ministeriön asetuksella erityisesti, kun sen kohderyhmänä on muutoinkin

heikommassa asemassa olevat ihmiset, joihin kohdistuu helposti monenlaista syrjintää ja hyväksikäyttöä.

Edelliseen liittyen huomiota on syytä kiinnittää myös siihen, että nyt lausuttavana olevan asetusluonnoksen lausuntopyyntöjen jakelulistalle ei päätyneet sellaiset keskeiset toimijat, jotka ovat – toivuttuaan itse päihderiippuvuuksista ja läheisinä – organisoituneet puolustamaan aktiivisesti, näkyvästi ja johdonmukaisesti yhä riippuvuuksista kärsivien vertaistensa etuja ja oikeuksia, mutta suhtautuvat kriittisesti korvaushoidon toteuttamiseen ja laajentamiseen nyt esitetyllä tavalla.

Herääkin kysymys, millä tavalla asetuksen kohderyhmän oikeudet vaikuttaa heitä itseään koskeviin asioihin toteutuvat silloin, kun sosiaali- ja terveysministeriö päättää korvaushoidon sääntelystä poliittisen debatin ulottumattomissa?

Kangasniemellä 23.2.2023

Tarja Orre, potilasjärjestö Suomen Päihderiippuvaiset ry:n perustaja ja kunniajäsen

Orre Tarja
Suomen Päihderiippuvaiset ry